

Inför avgiftsfria resor till och från LSS-fritids

Barn med funktionsnedsättning som går i anpassad grundskola kan, precis som andra barn, gå på fritids innan och efter skoldagen. Äldre barn som går anpassad skola eller anpassad gymnasieskola kan istället vara på korttidstillsyn enligt LSS §9:7 – så kallat LSS-fritids. Ungdomar över 13 år med beslut om LSS-fritids har hittills haft möjlighet att åka taxi mellan hemmet och LSS-fritids. I dagsläget handlar det om 44 ungdomar i Umeå kommun. I juni tog Individ- och familjenämnden beslut om att avskaffa sådana resor, som en kostnadsbesparing. Istället hänvisas till att ungdomarna ska åka kollektivtrafik, till föräldrars ansvar för skjutsning, och till möjligheten att ansöka om färdtjänst. För många ungdomar i den här gruppen är det uteslutet att åka kollektivt. De behov som från början gör att man är i behov av LSS-fritids, det vill säga exempelvis fysiska, intellektuella eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, gör också att kollektivtrafiken i praktiken inte är tillgänglig.

De barn som beviljas LSS-fritids har omfattande behov av stöd, och många familjer kämpar för att få vardagen att fungera. Att nu lägga över ansvaret för transporterna på föräldrarna innebär en stor utmaning, både praktiskt och ekonomiskt. Föräldrar till barn med funktionsnedsättning är överrepresenterade i statistik över sjukskrivningar och upplevd stress, och har på gruppnivå lägre inkomst än andra, eftersom man ofta inte kan förvärvsarbeta i samma utsträckning. Många familjer har inte valt korttids själva, utan blivit hänvisade till den verksamhet som kan möta barnets behov, oavsett avstånd. Förutsättningarna ser alltså helt annorlunda ut jämfört med andra familjer där man har möjlighet att välja den skola och fritidsverksamhet som fungerar bäst utifrån det logistiska vardagspusslet. Om föräldrar behöver skjutsa till LSS-fritids kan det betyda längre vistelsetider på korttids för ungdomarna, eftersom föräldrarna får restid, vilket i sin tur kan betyda behov av utökade öppettider på korttids, och därmed utökad bemanning. För ungdomar — med eller utan funktionsnedsättning — är tonåren dessutom en tid då man inte alltid ska behöva vara beroende av sina föräldrar. Att kunna ta sig till fritids utan att bli skjutsad av sina föräldrar, är ett sätt att vara mer självständig och få öva sig inför vuxenlivet. Till skillnad från fritidstaxi, som hittills varit kostnadsfri, bekostar resenären själv till stor del färdtjänstresorna. Vissa familjer kommer inte att beviljas färdtjänst, med hänvisning till att det är föräldrarnas ansvar att skjutsa. För de som har möjlighet att få färdtjänst innebär själva ansökningsförfarandet ytterligare osäkerhet och ökad administration, jämfört med dagens system.

Det finns exempel på kommuner som erbjuder resor till och från LSS-fritids innan och efter skolan och på lov som skolskjuts, och andra som gör det efter beslut enligt 4 kap. 2§ Socialtjänstlag (2001:453) (numera 11 kap. 4§ Socialtjänstlag (2025:400)). Alla barn och ungdomar i Umeå kommun borde ha möjlighet att ta sig till och från skola och fritids på ett säkert och likvärdigt sätt, oavsett funktionsvariation eller var de bor. Barn och ungdomar som går på LSS-fritids har inte en jämförbar situation med andra barn i samma ålder som inte går på LSS-fritids, och missgynnas av den bristande tillgänglighet som beslutet att avskaffa taxiresor innebär. Vänsterpartiet yrkar därför:

Vänsterpartiet yrkar:

att Umeå kommun utreder och presenterar ett förslag till politiskt beslut för hur kommunen kan tillgodose behovet av avgiftsfri transport till och från så kallat LSS-fritids

att utredningen ska inkludera, men inte nödvändigtvis begränsas till, en beskrivning av hur behovet skulle kunna tillgodoses enligt Socialtjänstlagen, samt som en del av skolskjutsen

Liv Zetterberg
Linda Lotare Vänsterpartiet